

результат не лише з туристичної точки зору, а і гастрономічної та економічної [3].

Список використаних джерел

1. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу: Навч. посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 224 с.
2. Менеджмент туристичної індустрії: посібник у 3-х частинах / Руденко В.П., Вацеба В.Я., Підгірна В.Н., Цепенда М.В. та ін. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2019. 440 с.
3. Економіка, менеджмент, маркетинг туризму та гостинності: навч. посібник / ред.: проф. Перерва П.Г., проф. Матросова В.О., доц. Проскурня О.М.; Нац. техн. ун-т «Харків. політех. ін-т». Харків, 2020. 893 с.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Омельченко Г.Ю., канд. екон. наук, доц.
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

Туризм був і залишається однією з найважливіших галузей української економіки. Паралельно з його розвитком в Україні розбудовується транспортна інфраструктура, покращується стан довкілля та міська і комунальна інфраструктура навколо туристичних підприємств і рекреаційних зон. Однак, туристичний ринок є дуже вразливим до різних кризових явищ, що дестабілізують внутрішню ситуацію, таких як стихійні лиха, епідемії, соціально-економічні кризи, військові конфлікти. Це підтверджується ситуацією в українському туристичному секторі, який зазнав значних потрясінь після початку повномасштабного вторгнення росії. Багато туристичних агентств було закрито або реорганізовано, в той час як готелі, санаторії та туристичні центри перелаштували свою роботу і приймають біженців з окупованих територій. Але, незважаючи на триваючі бойові дії та обмеження, запроваджені в багатьох частинах України, туризм продовжує розвиватися в безпечних районах, вільних від бойових дій. Однак деталі туристичної діяльності під час війни потребують подальшого дослідження та аналізу.

Світова туристична галузь у 2020 році зіткнулася з серйозним викликом для свого розвитку: важкою кризою через стрімке поширення COVID-2019. Кордони в багатьох країнах закриті, авіа- та

залізничне сполучення призупинено, у багатьох містах діють загальні карантини. Не минуло це і Україну. Але до кінця 2021 початку 2022 року ми бачимо, що туристична галузь почала відновлюватися. Кількість туристів у січні 2022 року зростає порівняно з 2021 роком. Майже 200% зростання було зафіксовано в Європі, 97% – в Америці, 89% – на Близькому Сході, 51% – в Африці та 44% – в Азійсько-Тихоокеанському регіоні [1]. Туристичний сектор України починає відновлюватися. Однак у лютому 2022 року він зіткнувся з новим викликом. Це повномасштабна війна між росією та Україною, яка вплинула на туристичну галузь у всьому світі. Найбільше постраждали європейські країни. Основними викликами, з якими вони зараз стикаються, є зменшення кількості російських та українських туристів, обмеження на використання авіаліній та повітряного простору, зростання цін на продукти харчування та паливо, а також зменшення доходів туристичних агентств. Війна в Україні розвіяла надії європейських країн на відновлення європейського туризму після Covid-19 влітку 2022 року.

Мільйони українців були змушені виїхати за кордон через вторгнення. Для туристичного сектору ситуація виглядає наступним чином: біженці не приносять доходу туристичному сектору, навпаки, вони тягнуть за собою додаткові витрати. Туристична галузь чи не найбільше постраждала в Україні та Європі. Цього року, як і минулого, українські та іноземні туристи не можуть відвідати морські курорти України, бо багато з них окуповані або розташовані поблизу зон конфлікту. Це стосується Запорізької, Херсонської, Миколаївської та Одеської областей.

Незважаючи на те, що Західна Україна є на сьогодні більш безпечною зоною в Україні, але кількість туристів суттєво знизилася. Популярні місця відпочинку, такі як Буковель, Трускавець, Східниця та Шацькі озера не приваблювали таку кількість туристів, як було до початку війни. Це, безумовно, впливає і на кількість податків, сплачених від туризму, їх розмір значно скоротився. Також від війни постраждав перспективний медичний туризм, а саме, стоматологія, оздоровлення, репродуктивна медицина. Іноземці бояться їхати в Україну, а самі українці не мають на це коштів.

З початком літнього сезону 2023 почалися звернення українців з запитом на відпочинок і цей показник значно збільшився, ніж в 2022 року. Люди зацікавлені у внутрішньому туризмі і основними регіонами, які приваблюють українських туристів, є Львівська, Івано-Франківська та Закарпатська області. Існує значний попит на подорожі до Карпатського регіону, на гастротуризм цими регіонами, на туризм

до замків та музеїв, які були закриті на тривалий час через воєнний стан. За спостереженнями, більша кількість таких туристів, це вимушені переселенці які відкривають для себе Україну.

Також зростає інтерес до екскурсій до Києва та Полтавської області [2]. Поступово створюються або відкриваються дитячі табори, особливо на Західній Україні. У цьому контексті внутрішній туризм має особливості, пов'язані з дозволами та обмеженнями, що застосовуються під час війни у відносно безпечних західних та центральних регіонах. Це важливе питання не лише для туристів, але й для туристичних агентів.

На думку експертів, туристична галузь поки що не зазнала значних економічних втрат. Втрати будуть відчутні наприкінці сезону. Незважаючи на складну післявоєнну ситуацію, туризм має стати важливою частиною стратегії відновлення економіки і про це думати необхідно вже сьогодні. Зокрема, розвиток туризму має бути включений до програм післявоєнної відбудови, необхідно розробити методи відновлення об'єктів туристичної інфраструктури, туристичні програми для місць вшанування Збройних Сил України та просування нетрадиційних форм туризму та відкриття туристичних об'єктів на території України. Саме наша Україна в найближчий повоєнний період стане цікавою як українцям, так і міжнародним туристам.

Список використаних джерел

1. Моца А.А., Шевчук С.М., Середа Н.А. Перспективи післявоєнного відновлення сфери туризму в Україні // Економіка та суспільство. Випуск № 41 / 2022.

2. Приседська В. Як переживає війну туристична галузь. 2022.
URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-62004034>

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС

Романюк І.А., д-р екон. наук, доц.
Криворізький державний педагогічний університет,
м. Кривий Ріг, Україна

Сучасний туристичний бізнес зазнає революційних змін під впливом двох суттєвих тенденцій: цифрової трансформації та глобалізації. Ці явища взаємодіють та взаємопоеднуються, визначаючи нові стандарти та вимоги для туристичної індустрії. Цифрова